

Onderwerp

Raadsinformatiebrief Veiligheidsgevoel op straat

Datum

19 mei 2026

Zaaknummer

2026-002770

Beste leden van de gemeenteraad,

Inleiding

De gemeente zet zich dagelijks in om ervoor te zorgen dat Renkum een veilige gemeente is. Veiligheid is een breed begrip en kent veel dimensies. In deze brief spreken we specifiek over sociale veiligheid. Sociale veiligheid is de bescherming tegen gevaar of ongewenst gedrag door menselijk handelen in de openbare ruimte. Sociale veiligheid kan je weer opdelen in objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid.

Bij objectieve sociale veiligheid kijken we naar wat de daadwerkelijke cijfers zeggen. Bijvoorbeeld politiecijfers of Fixi meldingen.

Bij subjectieve sociale veiligheid gaat het over hoe veilig inwoners zich voelen. Verschillende mensen ervaren veiligheid anders, onder andere door persoonlijke ervaringen en eigen risico inschatting. Het gaat niet over de ratio, de daadwerkelijke veiligheid, maar over een persoonlijk gevoel. Wat voor de één veilig voelt kan voor een ander bedreigend en spannend voelen. De aanleiding voor het onveilige gevoel op dezelfde plek kan dan ook voor verschillende mensen verschillend zijn. Dit vergroot de complexiteit van subjectief gevoel van veiligheid. Daarnaast is het van belang dat we voor mogelijke maatregelen het te verwachten effect en bijkomende neveneffect in afweging te nemen.

Onderzoek

In de motie "De openbare ruimte moet voor iedereen veilig zijn" van 24 september 2025 draagt u het college op om *te komen tot een lijst van gebieden in de gemeente Renkum die als onveilig worden ervaren, welke extra maatregelen nodig zijn [en] de raad over de eindresultaten daarvan te rapporteren*. Hiervoor is een panelonderzoek uitgevoerd naar het veiligheidsgevoel onder inwoners. In januari zijn panelleden van Renkum Spreekt en inwoners via sociale media en de krant benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Het doel van het onderzoek was om in kaart te brengen hoe inwoners het veiligheidsgevoel in de eigen buurt beoordelen en op welke locaties inwoners zich onveilig voelen. Daarnaast is via Fixi een meldpunt opgericht waarin inwoners plekken kunnen melden in de gemeente waar zij een onveilig gevoel ervaren.

Resultaten

De enquête is door 911 respondenten ingevuld, hierdoor kunnen betrouwbare en nauwkeurige uitspraken worden gedaan op algemeen niveau. Het overgrote deel van de inwoners voelt zich veilig in hun wijk en de gemeente. 223 respondenten (24%) hebben aangegeven zich wel eens onveilig in hun eigen buurt te voelen. 282 (31%) respondenten geven aan zich in zijn algemeenheid wel eens onveilig te voelen in de gemeente Renkum. Daarnaast zijn er 62 meldingen gemaakt door inwoners via Fixi. Door deze gegevens te combineren zijn we tot de volgende lijst met gebieden die als onveilig worden ervaren.

Algemeen

- Buitengebieden tussen de kernen worden als onveilig ervaren, omdat het er vaak donker is.

Doorwerth

- Rondom winkelcentrum Mozartlaan. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren door de aanwezigheid van overlastgevende personen.
- Dalweg. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren, omdat het hier donker is en overlastgevende personen rondhangen.
- Van der Molenallee, bij de rotonde. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren, omdat het hier donker is en overlastgevende personen rondhangen.

Heelsum

- Heidestein. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren door de aanwezigheid van overlastgevende personen en mensen die te hard rijden.

Heveadorp

- Bossen rondom de kern. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren, omdat het hier donker is.

Oosterbeek

- Rondom het gemeentehuis. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren, omdat het hier donker is en overlastgevende personen rondhangen.
- Valkenburglaan / Bilderberg. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren, omdat het hier donker is.
- Wijnand van Arnhemweg. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren door de aanwezigheid van overlastgevende personen.
- Verspreid over de gehele kern wordt de kwaliteit van de verlichting benoemd als oorzaak van een onveilig gevoel.

Renkum

- Bergerhof / Beukenlaan. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren door de aanwezigheid van overlastgevende personen en mensen die te hard rijden.
- Verspreid over de gehele kern wordt de kwaliteit van de verlichting benoemd als oorzaak van een onveilig gevoel.

Wolfheze

- Station Wolfheze. Hier wordt een onveilig gevoel ervaren door de aanwezigheid van overlastgevende personen.

Onderwerp

Raadsinformatiebrief Veiligheid op straat

Datum

19 mei 2026

Zaaknummer

2026-002770

Pagina

2 van 6

Maatregelen: Wat doen we al?

Uit de resultaten blijkt dat een onveilig gevoel veroorzaakt wordt doordat het donker is, door de aanwezigheid van anderen of een combinatie hiervan. De gemeente Renkum zet zich al actief in om overlast en een onveilig gevoel op straat tegen te gaan.

- **Aanpak van overlast en toezicht op hotspots**
BOA's, zorgverbinders, politie en jongerenwerk zetten zich in om in contact te komen met overlastgevers om overlast tegen te gaan. Bekende hotspots worden tijdens surveillance meegenomen en op meldingen wordt gepast gereageerd.
- **Extra inzet bij hangplekken in Wolfheze**
Gedurende de lente- en zomermaanden is extra inzet en samenwerking tussen politie, ProPersona, zorgverbinders en BOA's in Wolfheze bij hangplekken van overlastgevende personen. Daarnaast zoeken deze partijen gezamenlijk naar meer structurele oplossingen.
- **Inwonersparticipatie bij herontwikkeling openbare ruimte**
Bij de herontwikkeling van de openbare ruimte wordt doormiddel van een app de participatie van inwoners bevorderd. Via deze app kunnen buurtbewoners hun mening geven over projecten en worden meerdere vragen over het veiligheidsgevoel gesteld. Naast de app worden er ook andere participatiemiddelen ingezet, bijvoorbeeld inloopbijeenkomsten.
- **Groenbeheer voor een veiliger straatbeeld**
Te veel wildebegroeiing kan zorgen voor een slecht zicht van wat om je heen gebeurt. Dit kan voor een onveilig gevoel op straat zorgen. Door actief en bij meldingen het groen in de gemeente te beheren gaan we te veel wildgroei tegen. Dit zorgt voor een vrijer zicht van wat om je heen gebeurt en voor een veiliger gevoel op straat.
- **Versterken van sociale cohesie via lokale initiatieven**
Doormiddel van het meefinancieren van lokale initiatieven via Renkum Spreekt wordt de sociale cohesie in de kernen versterkt. Een sterkere sociale cohesie zorgt voor een betere sociale controle waardoor ongewenst gedrag op straat sneller opvalt en sneller ingegrepen kan worden. Dit zorgt zowel voor een prettigere woonsfeer als een veiliger gevoel op straat.
- **Preventie en bewustwording onder jongeren**
Als gemeente subsidiëren we voorlichtingen van Stichting Halt op lage- en middelbare scholen. Deze voorlichtingen zijn gericht op het versterken van kennis en bewustwording wat bijdraagt aan de sociale weerbaarheid van leerlingen. Dit zorgt ervoor dat jongeren nu, of in de toekomst, op straat minder overlast veroorzaken. Echter stopt de gemeentelijke financiële bijdrage aan Stichting Halt in 2029 waardoor zij vanaf dat moment ook geen voorlichtingen meer geven.

Mogelijke aanvullende maatregel: verlichting

De vragenlijst is ingevuld door 911 respondenten. 610 (67%) inwoners geven aan zich niet onveilig te voelen in de gemeente. 282 (31%) respondenten geven aan zich in zijn algemeenheid wel eens onveilig te voelen in de gemeente Renkum. Van deze 282 respondenten zeggen 191 (68%) respondenten dat het onveilige gevoel wordt veroorzaakt door onvoldoende verlichting en 169 (60%) respondenten zeggen dat het onveilige gevoel wordt veroorzaakt door mensen. Dit kan ook een combinatie van beide zijn.

Subjectieve veiligheid is de manier waarop mensen veiligheid ervaren. De manier waarop mensen dit ervaren heeft te maken met gedachten, percepties en emoties. Deze verschillen per persoon en per situatie.¹ Het is daarom niet reëel om voor elke inwoner een veilig gevoel te creëren. Maatregelen die voor één bijdragen aan een beter veiligheidsgevoel, gaan weer ten koste van andere belangrijke zaken.

Nadelen van fellere verlichting

Als 191 respondenten aangeven dat zij een onveilig gevoel ervaren wegens het donker, waarom verhogen we dan niet het lichtniveau? Meer verlichting zorgt niet automatisch voor meer veiligheid of meer veiligheidsgevoel. Daarnaast zitten er ook nadelen aan fellere verlichting:

- Schijnveiligheid

Meer verlichting zorgt niet automatisch voor meer veiligheid. Extra openbare verlichting of een hoger lichtniveau zou dan voor schijnveiligheid kunnen zorgen. Alleen als er mensen aanwezig zijn en de sociale controle is sterk genoeg dat zij ingrijpen, wordt de veiligheid verbeterd. Ook uit een pilot waarbij de lichtsterkte op een sportpark feller is gezet, kan de voorlopige conclusie worden getrokken dat dit geen effect heeft gehad op het aantal incidenten dat daar plaatsvindt.

- Prikkelend licht

Met de huidige verlichting heeft de gemeente Renkum een evenredige verdeling van verlichting waar omliggende gemeenten jaloers op (kunnen) zijn. Doordat het lichtniveau lager is, is er juist beter zicht. Een hoger lichtniveau zorgt namelijk voor prikkelend licht, fellere spots die de aandacht vragen in plaats van een mooi verdeelde verlichting. Door de verlichting op de weg feller te zetten, wordt de rest van de omgeving minder zichtbaar. Dit kan dus zelfs zorgen voor een nog onveiliger gevoel.

- Lichthinder

Licht verstoort de natuur, veel dieren gebruiken licht voor oriëntatie, maar kunstlicht verwart hen. Ook verstoort kunstlicht de voortplanting van bepaalde soorten. Bomen en planten die veel onder kunstlicht staan, vertonen veranderingen in de groeicyclus en worden daardoor minder sterk en kunnen eerder afsterven.²

Niet alleen de natuur, maar ook mensen kunnen last hebben van lichthinder. Bijvoorbeeld door openbare verlichting voor de woning. Uit een onderzoek van RIVM bleek dat '5% van de bevolking in Nederland lichthinder en 3% slaapverstoring ondervindt. De meest hinderlijke lichtbronnen zijn straatverlichting, koplampen en buitenlampen.³

¹ (Mick Claessens, 2026) *Veiligheidsbeleving*. <https://hetccv.nl/themas/veilige-woon-leefomgeving/veiligheidsbeleving/>

² (Natuurenmilieugelderland.nl) *Factsheet De kracht van een donkere nacht*. <https://www.natuurenmilieugelderland.nl/wp-content/uploads/sites/20/2025/11/Factsheet-De-kracht-van-een-donkere-nacht.pdf>

³ (RIVM.nl) *Gezondheidseffecten van licht voor mens en dier*. [Gezondheidseffecten van licht voor mens en dier | RIVM](#)

- **Energie- en kostenbesparing**

Een lager lichtniveau betekent dat we meer energie besparen. Met energiebesparing betalen we de vervangingskosten zoveel mogelijk terug. Een hoger lichtniveau zal dan ook financiële consequenties hebben.

Het belangrijkste is echter dat een hoger lichtniveau niet de veiligheid verbeterd. Met de huidige verlichting is de balans tussen lichthinder, energie en kosten gezocht.

Mogelijk aanvullende maatregel: investeren in personele capaciteit

Het investeren in personele capaciteit kan bijdragen aan een verbeterd veiligheidsgevoel. Denk hierbij aan BOA's, zorgverleners of jongerenwerkers die problematiek door overlastgevers kunnen aanpakken. Meer personele capaciteit zorgt ervoor dat BOA's en hulpverleners vaker in de wijken aanwezig kunnen zijn, meer kunnen inzetten op overlastgevers en gepast kunnen optreden bij incidenten. Het investeren in personele capaciteit is echter vaak een grote kostenpost.

Conclusie

Het overgrote deel van de inwoners van Renkum voelt zich in de gemeente veilig op straat. We nemen verschillende maatregelen om zowel de objectieve als subjectieve veiligheid te handhaven en verbeteren. Sociale veiligheid is een complexe thema en wordt beïnvloed door veel verschillende factoren. Daarnaast is sociale veiligheid subjectief, wat voor de één het veiligheidsgevoel verbeterd kan de ander een minder prettig geven of ten kosten gaan van andere belangrijke zaken. Dit zorgt ervoor dat iedere maatregel zorgvuldig afgewogen dient te worden en maakt het inzetten van geschikte maatregelen ontzettend lastig.

Als gemeente nemen we al veel maatregelen die zorgen voor een veiliger gevoel op straat voor inwoners. Door in te zetten op zorg en handhaving, veiligheid mee te nemen bij het ontwikkelen van de openbare ruimte en het versterken van de sociale cohesie werken we aan gemeente waar mensen zich veilig voelen. Het inzetten van aanvullende maatregelen kan hierbij helpen.

Vervolgstappen

Op basis van de opgedane informatie via de enquête en de Fixi-app wordt interdisciplinair gezocht naar structurele oplossingen voor problemen of specifieke locaties die vaak als onveilig worden aangekaart. Dit doen we in samenwerking met zowel interne betrokken teams als externe partners om te komen tot een voorstel met een overzicht van integrale en duurzame oplossingen. Daar waar we door kleinschalige aanpak het veiligheidsgevoel direct kunnen verbeteren doen we dit zo snel mogelijk, in lijn met de toezegging van de burgemeester in de raadsvergadering van 25 februari jl.: *"Burgemeester Fränzel zegt toe dat het college meer actie onderneemt om het gevoel van onveiligheid aan te pakken"*.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM,

de secretaris,

de burgemeester,

drs. M.J.J. (Marcel) Wagener

M.A. (Marcel) Fränzel MSc

Bijlagen

1. Factsheet onderzoek veiligheid op straat Renkum

Onderwerp

Raadsinformatiebrief Veiligheid op straat

Datum

19 mei 2026

Zaaknummer

2026-002770

Pagina

6 van 6